

rdn". Een

nodzakelijke
velen laten
Urk, enzoo-
pas, aldus
mers niets
„bezuurd
n bedwang

leaal mis?
de te spre-
kerkeerd in-

ctaat" van
Hij is een
dit reeds
leef dus in
le blijkbaar
Hij heeft
bochten en
praeadvies-
is allemaal
te dictaat!)
waarheden"

enkele be-
maar opmer-

rijver in de
hebben ge-
aderen, dat
dingen van
men dat in
herdrukken
n er groot
chisatie-dic-
ristus' kerk
het levende
) mensche-
schema's
er nu nog

n Voortref-
nu, hoe dat
jaren:

vergaderd
verschillen",
e met nige-
swamen et
de afzetting
op verschil-
waarden uit
tijnmaking of
ref, Kerken
15-17.

Natuurlijk
tjving. Maar
heeft een
g der syno-
wel nagaan,

peibrekter K.
niet. De eer,
wordt (dat
hij niet. En
rel, jongelui,
te die K. S.
ring worden
Schilder, de
u aan Prof.
le jeugd dit
toen kwam
neester" lie-
voorgelichte,

n.

ing van den
t. Vgl. Joh.
belofte des
God heeft in
Woord en
e verbonden.
gebruik,
ken."

sang: Schei-
des geloofs.
Werker en
eiden. In het
iat al of niet
laet de deur
geboorte, ge-

nt anders moet
ise heb tegen-
oden, de argu-
von me natu-
den p-iteeren
n deel hunner

De Kerk.

Bij het stuk der kerk geldt dit alles nog veel sterker. Ambtelijk onderwezen worden hier alle befaamde onderscheidingen. Dr Gispens spreekt zelfs van het „uiteenvallen" van de kerk in dit en dat. Meerdere uitdrukkingen doen zeer vreemd aan voor iemand, die art. 27 en 28 van de Ned. Gel. Bel. nuchter leest. Opmerkelijk is deze uitslating:

„Dit instituut (n.l. „de kerk als instituut") is de openbaring van het lichaam van Christus, en moet hebben een zuivere bediening van het Woord, van de Sacramenten en handhaving van de tucht op leer en leven. Men krijgt dus naar dezen maatstaf meer en minder zuivere kerken. De Geref. Kerk is de meest zuivere kerk", pag. 67/69.

Over elk woord ware wat te zeggen. Bijvoorbeeld dat laatste: „de Gereformeerde Kerk". Wij kenden tot nu toe: „De Gereformeerde Kerken". Maar „Ideeën marchieren"! Het glipt den heeren steeds weer uit de pen: de kerk, dat is de ééne, boven-plaatselijke, lands-kerk; 't nieuwe kerkrecht!

En dan voorts natuurlijk het geliefde punt: de pluriformiteit: meer en minder zuiver. Geen wonder, dat de Zwolse synode het niet meer noodig vond, hierover een rapport te hooren. En die interkerkelijke vriendelijkheid, na het uitwerpen der broeders, die slechts de geloofsbelijdenis wilden vasthouden, wint het op den duur wel!

Wedergeboorte.

Ook hierover hoorden de Delftsche catechisanten niet de taal der Geref. belijdenis. De onderscheiding „uitwendige, inwendige roeping" nog daargelaten, is natuurlijk de wedergeboorte „de implanting van het nieuwe leven", pag. 71. Streng scheiding tusschen wedergeboorte en bekeering blijkt ook op pag. 79: „De bekeering is daarin onderscheiden van de wedergeboorte, dat in de wedergeboorte de mensch geheel lijdelijk is, maar in de bekeering werkt hij bewust mee". Een onderscheiding, die de belijdenis niet kent.

Die zegt: het geloof werkt de wedergeboorte (N. G. B. art. 24), en spreekt van „wedergeboorte ofte bekeering". Maar de jeugd der kerk wordt hier blijkbaar liever gevoed met verdunde dogmatiek dan met de stevige kost van de taal der belijdenis.

Verbond.

We hadden het heusch niet mis, zelfs bij de ontleding der vervangingsformule (zie de artt. over „Het vierde formulier" van Prof. Schilder), als we steeds weer de synodale leer aldus weergaven, gelijk het hier open en duidelijk geschiedt:

„Het (n.l. het Verbond, v. D.) is gesloten door God met Christus, en in Hem met al de uitverkorenen. Het is door God in den tijd gesloten met Abraham en zijn nakomelingen", pag. 73.

Wonderlijke formuleeringen. Maar dit is toch wel duidelijk: het „eigenlijke" (!) verbond is in de eeuwigheid gesloten met Christus als Hoofd, en met de uitverkorenen.

Sacrament.

Het zal wel geen drukfout wezen, want 't staat er tot tweemaal toe: „beteekenende genade". Dus niet: beteeke n de genade, gelijk Belijd. en Form. leeren. Maar:

„Voor een sacrament zijn drie dingen vereischt: 1e. Goddelijke instelling; 2e. een zichtbaar teeken; 3e. een onzichtbare beteekenende genade", pag. 73.

Dezelfde verwarring dus als inzake cand. Schilder over art. 33: het sacrament is er eerst („ten volle") wanneer er (niet: de belofte beteekend en verzegeld wordt voor het geloovig gebruik, maar) beteekenende genade aanwezig is. Om 't maar weer te zeggen met de beroemde (beruchte?) woorden: inwendige, aanwezige genade.

Doop.

Natuurlijk ook hier 't bekende lied:

„De Kerk moet (wij spatieeren, v. D.) de kinderen, tenzij zij zich als ongelovigen openbaren, beschouwen en behandelen als zulken, die deelen in de wederbarende genade van den Heiligen Geest", pag. 75.

Wat dat „deelen in", en „wederbarende", en „beschouwen" zoo al beteekent, weten we langzamerhand maar al te goed. Neen, we hadden 't niet mis.

Conclusie.

Er ware nog heel wat meer op te merken. De onderscheidingswellust treedt slag op slag naar voren. Tot zelfs op de laatste pagina, bij het gebed: voorwaardelijk en onvoorwaardelijk bidden. Ook hier, evenals bij bovenstaande punten, wachten de catechisanten tevergeefs op Schriftbewijs, zelfs op Schrifttaal. Neen: „men onderscheidt" — ga met al die onderscheidingen straks den eindstrijd maar in, jongelui!

Dr Dijk had 't onlangs over de vruchten van den dogmatischen strijd voor de kerk. Nu, als dit de vruchten zijn, kunnen we slechts constateeren, dat de kloof steeds dieper en breder wordt.

Dit boekje is voor ons totaal onbruikbaar. Het is een bijna onmerkbaar ondermijning van de leer des geloofs. We moeten 't wel zoo scherp zeggen. En twijfelen dan heusch niet aan de subjectieve eerlijkheid van den schrijver. Misschien is hij velen zelfs te

eerlijk. We worden opnieuw God dankbaar, dat Hij ons de oogen opende; want ach, hoevelen van ons hebben, door de boekjes van Landwehr e.d., dit alles sinds de kinderjaren als zoete koek opgegeten.

Tenslotte is ons zulk een boekje meer waard voor opheldering in den kruiddamp dan tien „vrijgemaakte" brochures. Het doet ons, en hopelijk vele „gebonden bezwaarden" nog eens duidelijk zien, ondanks alle zoet gefluit, dat we 't heusch niet mis hadden en hebben in de situatie-teekening van den dogmatischen achtergrond in den kerkelijken strijd.

Enschede.

G. VAN DOOREN.

LIEVER ONGELOOF DAN REVOLUTIE?

Je Maintiendrai, het weekblad, dat thans ook Den Doolaard aan zich verbonden heeft, is blijkbaar zelf zeer ingenomen met zijn jongste „mopje". Als gold het hoogsten ernst, wordt op de frontpagina met zware letter verwezen naar blz. 7, waar men iets — eerst denkt men argeloos: een artikel — zal kunnen vinden over „Liever Ongeloof dan Revolutie". Slaat men de pagina op, dan treft men een karikatuurtje. Een heerenhuis, dragend het opschrift: „Gereformeerd Zendingscentrum". Daarvoor een natuurlijk bijzonder plechtige dominee: uitgestreken, hooge hoed, bril, parapluie, wijzend naar een bord: Openbare Verkoop van een kapitaal Heerenhuis". Het Zendingscentrum (u weet wel, van de synodocratische gemeenschap, pas geopend in Baarn, directie Dr J. H. Bavinck, radiospeeches van de Zendingmensen, die pas over „Indonesië" revolutionnaire taal spraken). Achter den dominee een massa domooren, blijkbaar kerkmensen. Op den voórgrond, overleeggend of zij zullen bieden, de directeur van een cabaret, de eigenaar van een bioscoop, de exploitant van een variété, de bezitter van een dancing.

Hoe men tot de karikatuur kwam? Dat vermeldt het onderschrift:

„Het Parool meldt: De controverse tusschen de Gereformeerde missionaire predikanten, die vóór Linggadjati zijn en de groote massa van het Gereformeerde kerkvolk hier te lande, dat de anti-revolutionnaire politiek tegen Linggadjati is toegedaan, heeft ten gevolge, dat het Gereformeerde Zendingscentrum, waar de missionaire predikanten worden opgeleid, niet meer het vertrouwen heeft van alle Gereformeerden, gelijk blijkt uit een artikel van Dr H. Th. van Munster te Gorinchem in de Kerkbode van de classis Gorinchem der Gereformeerde Kerken, waarin hij voorstelt het Gereformeerde Zendingscentrum op te heffen."

Of Het Parool van wat Dr van Munster schreef juiste weergave geeft, weten we niet. Toen bedochte kerkbode nog gereformeerd was, hadden we zelf de redactie een tijdlang, maar thans wordt het blad den voormaligen redacteur niet meer toegesonden; de classis Gorinchem geniet immers de eer de kerk van Noordeloos in haar midden te hebben, die een beroep op zekeren candidaat heeft geannuleerd vanwege Grosheide's vergissing inzake de sacramentaleer. De classis heeft die vergissing later zoo ongeveer weggeslikt, maar verder hield zij zich niet zoo groot als haar synode, en nu stuurt men geen kerkbode meer aan de kettters en zoo, die zoo brutaal waren zich niet te vergissen.

We laten dus dien Dr van Munster onbesproken. We gelooven ook zonder hem wel, dat er zelfs onder de zijnen mensen zijn, die met dat zendingscentrum niet ingenomen zijn: ze vertrouwen den geest daar evenmin als wij.

Maar het opschrift boven het plaatje is dwaasheid. Voor ons zelf sprekende, zeggen wij: liever geen centrum, dan een centrum van bederf. Vooral na de synode van 1896 met haar decentralisatie van de zending.

Misschien krijgen we zoo weer oog er voor, dat ongelooft, gesteund door een „centrum", dat de revolutie een handje helpt, geen keus tusschen zichzelf en de revolutie ons laat. Die twee gaan hand in hand.

En dat heeft Bavinck, die boeken met ondermijners van het geloof schrijft, maar al te weinig bedacht.

K. S.

DUITSCHLAND EN DE GESCHIEDENIS.

De Groene Amsterdammer geeft tegenwoordig midden in een bonte reeks van citaten uit de hedendaagsche pers ook telkens zoo'n enkel sprekend citaatje uit de dagen van 1940, pas na den inval van de Duitschers.

Ook wij troffen onlangs enkele sprekende aanhalingen uit die periode.

Datum: 4 Juli 1940. Toen waren de Duitschers enkele weken in ons land. Gedrukt: 13 Juli d.a.v.

Hier volgt nummer één:

„Ik darf dit te zeggen, dat, wanneer het Deutsche volk zijn historie had losgelaten, zich had losgerukt van de banden aan 'n van strijd en zegen vervuld verleden, het nooit uit de verslagenheid van 1918 op deze wijze was opgestaan....."

Thans volgt nummer twee:

„Waar was — bij ons, K. S. — het waarachtige offer? waar was de zelfverloochening? waar de inspanning van alle krachten, zooals het Deutsche volk vrijwillig zich offers en inspanning getroost heeft om sterk te staan tot den strijd?"

Hier het derde:

„Julie vooral wacht, en ik hoop van harte heel spoedig, nieuwbouw en restauratie; het leven zal, en zij het dan in nieuwe banen moeten worden voortgeleid; in den nieuwen tijd zullen we verder moeten met ons kerkwerk, met onze eigen jeugdactie, met allen arbeid in Gods Koninkrijk, en dat alles eischt nieuwe oriëntering....." etc.

Auteur van deze woorden: dr K. Dijk, in een radio-rede „aan onze jeugd" op 4 Juli 1940. Gedrukt in Omroepgids Ned. Chr. Radio Ver. 13 Juli 1940.

Waarom geciteerd? Hierom: dit is nu de geest van die schorsen kan om meeningen, die, ware de meerderheid van het oogenblik anders geweest, met klem zouden verdedigd zijn, gelijk tevoren geschied was. Dit is nu „profeteeren" met den slag om den arm. Dit is een specimen van de „leiding" dergenen, die tenslotte kozen voor dr H. H. K. In de „tactiek".

K. S.

WIE GEEFT VERLOF?

Daar schrijft in „De Strijdende Kerk", het synodocratische propagandablad, dat helaas een droevige vermaardheid verkreeg door het veelvuldig hanteeren van de wapenen van onwaarheid en onwaarachtigheid in den strijd tegen onze vrijgemaakte kerken —, ook geregeld een zekere Johannes Viator, die in zijn brieven verschillende vragen, die er ten aanzien van de kerkelijke kwestie zoo al leven bij zijn lezers, beantwoordt, en zich daarbij den volke presenteert als een warm en enthousiast kampioen voor de aloude Gereformeerde waarheid. 't Is echter de groote vraag, of hij dat waarlijk is.

In één van de laatste nummers van „De Strijdende Kerk" las ik namelijk van dezen Johannes Viator een soort korte samenvatting van wat hij in zijn synodocratische gemeenschap betreffende het Verbond mag leeren en verkondigen. (Uit zijn wijze van schrijven blijkt, dunkt me, overduidelijk, dat deze Viator predikant is; misschien Dr Weggemans van Hilversum? — Viator beteekent: iemand, die op den weg loopt —, maar verder interesseert ons dat ook minder.)

Nu was daar vooral één zinsnede, die me opviel bij het lezen van den brief van Viator. En wel deze: „Ik mag de kinderen beschouwen en behandelen als dezulken, die op Gods tijd zullen deelen in de wederbarende genade van den Geest".

Zonder nu beticht te worden van ongeoorloofde „Konsequenzmacherei", kunnen we veilig constateeren, dat dus volgens Viator alle kinderen des verbonds zijn te beschouwen en te behandelen als reeds wedergeboren of als in de toekomst te wederbaren, dus: als uitverkoren, omdat alleen de uitverkorenen immers in den tijd worden wedergeboren. Als dit zoo is, dan bestaat ook volgens Viator zijn gemeente uit louter uitverkorenen; het ééne deel is al wedergeboren, het andere deel nog niet, maar dat komt ook nog wel goed. Houdt dat er maar voor. Totdat het tegendeel blijkt, straks in den dag der dagen? kan men vragen. „Ja, maar dat is voor later zorg", schijnt Viator te willen zeggen. „Of er hypocrieten in de kerk zitten, of er kaf onder het koren is, daar heb ik me zoo niet mee te bemoeien in mijn ambtelijk werk als predikant, ik begin er alvast mee (en ik ga er ook jaar en dag mee dóór), om al de kinderen des verbonds te beschouwen en te behandelen als uitverkoren kinderen, die op Gods tijd zullen deelen in de wederbarende genade des Geestes. Dat mag ik, daartoe heb ik verlof". Aldus Johannes Viator.

Maar nu vraag ik hem: „Van wien mag U dat? Wie geeft U dit verlof?"

Hij zal waarschijnlijk zeggen: „De Synode geeft me dit verlof; dit mag ik in mijn kerk leeren zonder lastig gevallen te worden". Nu, dat laatste geloof ik direct; want als men de bondelingen behandelt als uitverkorenen en dus houdt voor reeds wedergeboren of nog te zullen worden wedergeboren, dan is men goed „synodaal", althans sinds 1946 (zie de vervangingsformule).

Maar ik vraag verder: Wie geeft verlof, dat Johannes Viator zoo mag leeren en de bondskinderen behandelen? De Synode? Of Gods Woord? Of redeneert hij precies eender als indertijd Dr A. D. R. Polman op den kerkeraad te Bedum, toen zijn zeer begeerde en gewaardeerde hulp was ingeroepen om een aantal „bezwaarde" ambtsdragers van revolutionaire dwaling te overtuigen, en die op de vraag of een synodale uitspraak dan wel Gods Woord het einde van alle tegenspraak was, kalmweg antwoordde: „Zoals de Synode, die immers heeft de leiding des Geestes, de Schrift interpreteert, dat is Gods Woord, en daaraan moet ieder Gereformeerd ambtsdrager zich onderwerpen". M.a.w.: wat de Synode wil, dat wil God! Wie hoort hier niet doorklinken de stem der Roomsche dwaling, die het kerkelijk leergezag laat heerschen over het Goddelijk Schriftgezag? En dat uit den mond van iemand als Dr Polman, één van de vocalen der Gereformeerde synodale meerderheid, om met Dr K. Dijk te spreken. Hoe zijn de Gereformeerde helden gevallen!

Overigens zal nu Johannes Viator volkomen in

1) Rechtstreekse en gevaarlijke ketterij. Zoo'n man is te schorsen wegens strijd met de confessie. — Redactie.